

REGISTRIKOOD 10171636
RIIA 35, TARTU 50410
TEL 7300 310
FAKS 7300 315
kobras@kobras.ee

TÖÖ NR 2012-124-2

Asukoht (L-Est'97) X 6438600
Y 642392

**OTEPÄÄ LOODUSPARGI
KAITSEKORRALDUSKAVA 2010 –
2012 TULEMUSLIKKUSE ANALÜÜS**

Objekti aadress: **VALGAMAA OTEPÄÄ, PALUPERA,
PUKA JA SANGASTE VALD**
Tellija: **KESKKONNAAMET**
Töö täitja: **KOBRAS AS**

Juhataja: **URMAS URI**

Keskkonnaekspert, projektijuht: **KADI KUKK**

Kontrollis: **ENE KÖND**

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

Üldinfo

TÖÖ NIMETUS:	Otepää looduspargi kaitsekorralduskava 2010-2012 tulemuslikkuse analüüs
OBJEKTI ASUKOHT:	Valgamaa Otepää, Sangaste, Puka ja Palupera vald
TÖÖ EESMÄRK:	Töö eesmärgiks on koostada Otepää looduspargi eelmise kaitsekorralduskava tulemuslikkuse analüüs.
TÖÖ LIIK:	Kaitsekorralduskava tulemuslikkuse analüüs
TÖÖ TELLIJAJ:	Keskkonnaamet Registrikood 70008658 Narva mnt 7a 15172 Tallinn
Kontaktisik:	Katrin Kivioja, Merle Palk (alates 21.11.2012) tel 799 0908
TÖÖ TÄITJAJ:	Kobras AS registrikood 10171636 Riia 35, 50410 Tartu tel 730 0310, faks 730 0315 http://www.kobras.ee
Projektijuht:	Kadi Kukk –keskkonnaekspert (KMH0126) Tel 730 0316, 534 34509 kadi@kobras.ee
Ekspertid:	Urmas Uri - keskkonnaekspert (KMH0046) Kadi Kukk - projektijuht, keskkonnaekspert (KMH00126) Kalev Sepp – maastike ekspert
Kontrollija:	Ene Kõnd - tehniline kontrollija

Kobras AS litsentsid / tegevusload:

1. Keskkonnamõju hindamise tegevuslitsentsid:
KMH0046 Urmas Uri;
KMH0047 Anne Rooma;

KMH0126 Kadi Kukk.

2. Hüdrogeoloogiliste tööde litsents nr 329.
3. Geodeetilised ja kartograafilised tööd. Tegevuslitsents 762 MA.
4. Maakorraldustööd. Tegevuslitsents 15 MA-k.
5. Ettevõtte Majandustegevuse Registri (MTR) registreeringud:
 - Ehitusjuhtimine EEJ002734;
 - Ehitusgeodeetilised ja -geoloogilised uuringud EG10171636-0001;
 - Ehitusprojektide ja ehitiste ekspertiiside tegemine EK10171636-0001;
 - Omanikujärelevalve EO10171636-0001;
 - Projekteerimine EP10171636-0001;
 - Kaevandamise või kaeveõõne teisese kasutamise projekteerimine KP00002;
 - Kaevandamine KKA000152;
 - Kaeveõõne teisene kasutamine KKT000005.
6. Ettevõtte registreeringud Maaparandusalal tegutsevate ettevõtjate registris (MATER):
 - Maaparandussüsteemi omanikujärelevalve MO0010-00;
 - Maaparandussüsteemi projekteerimine MP0010-00;
 - Maaparanduse uurimistöö MU0010-00.
7. Tegevusluba. Kultuurimälestiste – maastikuarhitektuuri konserveerimise, restaureerimise ja remondi projektide ning muinsuskaitse eritingimuste koostamine, uurimistööd, muinsuskaitse järelevalve E 377/2008-P.
8. Veeuringut teostava proovivõtja atesteerimistunnistus (reoveesetest, pinnaveest, põhjaveest, heit- ja reoveest proovivõtmine) Noela Kulm - Nr 800/10.

SISUKORD

1. SISSEJUHATUS.....	6
2. OTEPÄÄ LOODUSPARGI KAITSEKORRALDUSKAVAS KAVANDATUD TÖÖD	7
2.1 POOLLOODUSLIKE KOOSLUSTE HOOLDAMINE JA TAASTAMINE	7
2.2 RAIETÖÖD VAADETE AVAMISEKS	7
2.3 KAITSTAVATE ÜKSIKOBJEKTIDE ÜMBRUSE HOOLDUSTÖÖD	8
2.4 ALLIKATE PUHASTAMINE.....	8
2.5 PARKIDE JA ALLEEDE HOOLDUSTÖÖD	8
2.6 AVATUD MAASTIKE SÄILITAMINE	8
2.7 ENDISTE KRAAVIDE, TEEDE JA RADADE HOOLDAMINE NING KRAAVIDE PUHASTAMINE.....	9
2.8 INFRASTRUKTUURI PROJEKTEERIMINE, EHITAMINE JA REKONSTRUEERIMINE.....	9
2.9 TALGULAAGRID	9
2.10 RAIEKAVA KOOSTAMINE	9
2.11 MÕRTSUKA JÄRVE ÖKOLOOGILISE SEISUNDI UURING JA JÄRVE MAJANDAMISKAVA KOOSTAMINE	9
2.12 KARUPUTKE TÕRJUMINE.....	9
2.13 KORTINA SOO KUIVENDUSE MÕJU VÄLJASELGITAMINE	9
2.14 MUDAKONNA JA HARIVESILIKU TIIKIDE RAJAMINE JA HOOLDAMINE	10
2.15 KALASTIKU JA JÕEVÄHI TAASTAMINE.....	10
2.16 ÕPPEPÄEVADE JA SEMINARIDE KORRALDAMINE.....	10
2.17 LOODUSLAAGRITE JA ÕPPEPÄEVADE KORRALDAMINE, SUVISTE PRAKTIKATE LÄBIVIIMINE, ERINEVATE TEEMAVÄLJAPANEKUTE/LOODUSÕHTUTE KORRALDAMINE	10
2.18 LOODUSPARGI KÜLASTUSKESKUSE RUUMIDE ÜMBEREHITUS JA LOODUSPARGI KÜLASTUSKESKUSE PÜSIEKSPOSITSIOONI TÄIENDAMINE	11
2.19 LOODUSPARGI KÜLASTUSKESKUSE PÜSIEKSPOSITSIOONI TÄIENDAMINE.....	11
2.20 INFOMATERJALIDE VALMISTAMINE	11
2.21 OTEPÄÄ LOODUSPARGI INTERNETI KODULEHEKÜLJE ARENDAMINE	11
2.22 OTEPÄÄ LOODUSPARKI TUTVUSTAVA MULTIMEEDIAPROGRAMMI ARENDAMINE	11
2.23 MATKARADADE HOOLDAMINE.....	11
2.24 KAITSEALA JA ÜKSIKOBJEKTIDE TÄHISTAMINE.....	12

2.25	PUHKEKOHTADE HOOLDAMINE	12
2.26	RAJATISTE REMONT	12
2.27	HOBUSEMÄE VAATETORNI EHITAMINE	12
2.28	PUTUKATE INVENTUUR	13
2.29	KÜLASTUSUURING	13
2.30	RAHVAPÄRIMUSE JA KOMBESTIKU KOGUMINE	13
2.31	KAITSEALUSTE LINNULIIKIDE SEIRE	13
2.32	RÖÖVLINDUDE SEIRE	13
2.33	RÄHNILISTE SEIRE	14
2.34	KAHEPAIKSETE SEIRE	14
2.35	KALASTIKU JA JÕEVÄHI RESSURSI NING BIOPRODUKTSIOONI SEIRE	14
2.36	ESMATÄHTSATE NATURA LIIKIDE JA ELUPAIKADE SEIRE	14
2.37	KAITSEALUSTE TAIMEDE SEIRE	14
2.38	MAAKASUTUSSEIRE	14
2.39	PISIIMETAJATE SEIRE	14
2.40	SADEMETE KEEMIA SEIRE	14
2.41	OTEPÄÄ LOODUSPARGI KAITSE-EESKIRJA MUUTMINE	14
2.42	KAITSEKORRALDUSKAVA UUENDAMINE	15
3.	KAITSETÕHUSUSE HINDAMINE METT METOODIKA PÕHJAL	16
4.	KOKKUVÕTE	17
5.	KASUTATUD KIRJANDUS	33
	LISA 1. METT METOODIKAL PÕHINEV KAITSETÕHUSUSE HINDAMISE TABEL	34

1. SISSEJUHATUS

Kaitse korraldamisel Otepää looduspargis on lähtunud Otepää looduspargi kaitsekorralduskavast perioodiks 2010 - 2012.

Vastavalt Keskkonnaministri 20.10.2009 määrusele nr 60 „Kaitsekorralduskava koostamise ja kinnitamise kord ning kaitsekorralduskava kinnitaja määramine“ koostab Keskkonnaamet kaitsekorraldusperioodi lõpus hinnangu kaitsekorralduskava tulemuslikkuse kohta, mille käigus hinnatakse kava elluviimist ja eesmärkide saavutamist kaitsekorralduskavas määratletud indikaatorite kaupa. Pikema kui 5-aastase kava puhul koostab Keskkonnaamet lisaks vahehinnangu kaitsekorralduskava tulemuslikkuse kohta. Hinnang võetakse arvesse uue kaitsekorralduskava koostamisel. Kaitsekorralduskava eelarves on Otepää looduspargi poolt planeeritud tegevustena aastaks 2010 – 2012 välja toodud kokku 42 tegevust.

Vastavalt lähteülesandele edastab ülevaate eelmise kava raames teostatud töödest, uuringutest ja inventuuridest Töövõtjale Tellija kahe nädala jooksul peale lepingu sõlmimist. Lisaks Keskkonnaameti poolt edastatud andmetele on analüüsi koostamisel kasutatud EELIS (Eesti Looduse Infosüsteem - Keskkonnaregister): Keskkonnateabe Keskus (edaspidi viidatud EELIS) andmeid seisuga 04.06.2012, Riikliku keskkonnaseire programmi andmeid, infot on küsitud Keskkonnainspeksiooni Lõuna regiooni Valgamaa büroolt, Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametilt. Analüüsi koostamisel on arvestatud 2012. aasta suvel läbi viidud välitööde käigus kogutud informatsiooniga.

Käesolevas analüüsis on esmalt hinnatud kaitsekorralduskava eelnõus kavandatud tegevuste teostatust ning seejärel antud hinnang kaitsekorralduskavas kavandatud tegevuste tulemuslikkusele. Tulemuslikkuse aruande koostamisel ei olnud veel kättesaadavad 2012. aasta seireandmed.

2. OTEPÄÄ LOODUSPARGI KAITSEKORRALDUSKAVAS KAVANDATUD TÖÖD

2.1 POOLLOODUSLIKE KOOSLUSTE HOOLDAMINE JA TAASTAMINE

Vastavalt Otepää looduspargi kaitsekorralduskavale perioodiks 2010 – 2012 on Otepää looduspargis vajalik säilitada hooldus (niitmine või karjatamine) 1000 ha niitudel, millest vähemalt 500 ha moodustavad esinduslikumad ja looduskaitsekselise väärtuslikumad poollooduslikud kooslused. EELIS andmetel Otepää looduspargis leiduvad poollooduslikud kooslused ja nende esinduslikkuse hinnang on esitatud tabelis 1.

Tabel 1. EELIS andmetel Otepää looduspargis leiduvad poollooduslikud kooslused ja nende esinduslikkus

	Esinduslikkus					Kokku
	A	B	C	D	Esinduslikkus määramata	
Poollooduslikud kooslused, ha	16,42	77,33	95,47	20,54	97,33	307,09

Seega on Otepää looduspargis seisuga 06.04.2012 arvelolevaid poollooduslike kooslusi kokku 307,09 ha.

2010. aastal kooskõlastati Keskkonnaameti poolt poollooduslike koosluste hooldamise taotlusi Otepää looduspargis 116 ha-l (Valgamaa aastaraamat 2010) ja 2011. aastal 121,6 ha-l (Valgamaa aastaraamat 2011).

2010. aastal telliti Keskkonnaameti poolt poollooduslike koosluste inventuure Otepää looduspargis 116 ha, mille tulemusel 2011. aastal korrigeeriti poollooduslike koosluste andmebaasi (Valgamaa aastaraamat 2011).

Lisaks hooldatakse poollooduslike kooslusi ka PRIA toetuste raames ning seega võib tegelik hooldatud koosluste ala pindala olla oluliselt suurem.

Seega võib öelda, et hindamistabelis esitatud kriteeriumid (500 ha poollooduslike kooslusi) ei ole arvestanud vastavate koosluste tegelikku, teadaolevat pindala (307 ha). Kaitseala valitseja on tellinud töö Otepää looduspargi maastikuhoolduseks vajalike alade määramiseks. Töö käigus on kogutud infot ka valikualadele jäävate poollooduslike koosluste hooldatuse kohta. Kogutud infoga arvestatakse Kaitsekorralduskava koostamisel.

2.2 RAIETÖÖD VAADETE AVAMISEKS

Vastavalt eelmise perioodi kaitsekorralduskavale on ette nähtud raietööd vaadete avamiseks Pühajärve, Nõuni järve, Neitisjärve, Mäha, Kaarna, Pilkuse, Kääriku järve ja Väike Emajõe kallastel ning Kiigemäel. Raietöid on kavandatud ca 40 hektaril. Keskkonnaameti andmetel on raietööd vaadete avamiseks osaliselt teostatud, loodushoiu toetuste raames on perioodil 2010 – 2012 eemaldatud hõredat võsa 19,4 hektaril ning niidetud 64,7 hektaril. Lisaks on RMK eemaldanud võsa 18,47 hektaril ja niitnud 11,75 hektaril. Pühajärve ümbrusest on eemaldatud hõredat võsa kokku 6,25 ha-l (sellest 0,8 ha poollooduslikel kooslustel). Nõuni järve ääres on eemaldatud hõredat võsa kokku 0,4 ha. Pilkuse järve ääres on eemaldatud hõredat võsa 1,2 ha-l, tööd jätkusid ka sellel aastal. Neitisjärve ja Kaarna järve ääres pole töid teostatud. 2012 aasta välitööde käigus on tuvastatud täiendavad vaadete avamiseks Väikese Emajõe kallastel Märdi - Trommi lõigul, Mähe järve kallastel ja Pilkuse järve kallastel.

2.3 KAITSTAVATE ÜKSIKOBJEKTIDE ÜMBRUSE HOOLDUSTÖÖD

Kaitstavate üksikobjektide ümbruse hooldustööd on ette nähtud Pilkuse tamme, Trepimäe tamme, Ristitamme, Tsuura kuuse, Jaanimäe männi ja Märdi korgipuude juures ca 6 hektaril.

Pilkuse tamme ümbrus on hooldatud. Trepimäe tamme asub keset hooldatud heinamaad, kuid puu vahetu ümbrus on hooldamata. Ristitammed paiknevad eramaal, regulaarset hooldust ei ole läbi viidud. Hetkel pole ka täpselt selge, millised tammed on kaitse all. Tsuura kuusk asub eramaal, puu on kuivanud. Märdi korgipuude ümbrus on hooldatud, hooldamisega tegelevad eraomanik ja MTÜ. Jaanimäe mänd on varasemalt olnud lagedal mäel üksiku väljapaistva objektina – nüüdseks on mägi metsastunud. Puu ümbrus vajab hooldamist. Eesti põhikaardi järgselt lagealalt, mille keskel mänd paikneb, tuleb eemaldada noor mets.

2.4 ALLIKATE PUHASTAMINE

Vastavalt kaitsekorralduskavale on ette nähtud kolme Otepää looduspargi allika - Armuallika, Väikese Munamäe allika ja Emalätte puhastamine settest. Allikaid tuleks puhastada iga kolme aasta tagant. Keskkonnaameti andmetel ei ole töid teostatud, kuid kuna allikad kannavad välja setteid, siis tuleb need tööd edaspidi teostada. Armuallikas ja Emaläte on suhteliselt puhtad, Munamäe allikas vajaks kohest hooldust.

2.5 PARKIDE JA ALLEEDE HOOLDUSTÖÖD

Vastavalt kaitsekorralduskavale on ette nähtud parkide ja alleede hooldustööd Pühajärve ja Arula külas. Parkide ja alleede puhul tuleb tegeleda võsa tõrjumise ja alleede puhul heina niitmisega vähemalt puude võra ulatuses ning ohutuse kaalutlusel surnud puude või okste eemaldamises.

Pühajärve park on hooldatud, parki hoiab korras Pühajärve Puhkekodu AS.

Arula karjamõisas toimuvad mõisahoonete renoveerimise tööd. Keskkonnaamet ei ole tellinud Arula pargi hooldamisele suunatud töid.

2.6 AVATUD MAASTIKE SÄILITAMINE

Keskkonnaameti andmetel on loodushoiu toetuste raames perioodil 2010 – 2012 eemaldatud hõredat võsa 19,4 hektaril ning niidetud 64,7 hektaril. Lisaks on RMK eemaldanud võsa 18,47 hektaril ja niitnud 11,75 hektaril.

Maastike hooldamise ja taastamise tööde kavandamisega tegeletakse pidevalt. Keskkonnaamet kavandab maade hooldamist ja taastamist koostöös maaomanikega. Lisaks hooldatakse põllumaid ka PRIA toetuste raames.

Otepää looduspargis on Eesti põhikaardi andmete põhjal põllumajanduslikult kasutatavaid lagealaid 7 129 ha. 2012. aastal läbi viidud välitööde käigus vaadeldi neist 5661 ha.

Üle poole Otepää looduspargi põllumajanduslikest lagealadest moodustavad niidetavad või karjatatavad rohumaad. Põllumaad moodustavad vaid kümnendiku lagealadest. Samas on tõenäoline, et osa rohumaadest, mis välitööde teostamise ajal olid niidetavad heinamaad, võetakse järgnevatel aastatel kasutusele põllukultuuride kasvatamiseks.

Põllumajanduslikust kasutusest välja jäänud alade osakaal moodustab vaadeldud aladest ligi kolmandiku. Need jagunevad omakorda pea kolmeks võrdseks alarühmaks, kus hooldatuse tase erineb. Skaala ühes otsas on heinamaad, mida välitööde teostamise ajaks ei olnud niidetud (võimalik, et nende alade hulgas on ka neid, mis niideti veel sama aasta sügisel) ning selgelt umbrohtu

kasvanud põllumaad (sööt). Kaks kolmandikku hooldamata aladest on hoolduseta olnud mitu aastat. Neist pooltel aladel on võsastumine algusjärgus ja võsa eemaldamine purustajaga on veel võimalik (kuni 1,5 sööt), ülejäänud aladel on võsastumine kohati nii tugev, et ala võib kirjeldada metsana ning nendel aladel on vajalik võsa eemaldamine raietöödega või siis määratelda ala ümber metsaalaks (üle 1,5 sööt).

2012. aastal katkes Keskkonnaameti korraldatav maastikuhooldustööde järjepidevus eramaadel vaateliselt olulistest ja raskete hooldustingimustega aladel (nt Pühajärve ja Pilkuse järve kaldasood).

2.7 ENDISTE KRAAVIDE, TEEDE JA RADADE HOOLDAMINE NING KRAAVIDE PUHASTAMINE

Avamaastike ja pärandkultuurmaastike elementide säilimiseks on oluline lisaks söötis põldudele ja võsastuvatele rohumaadele tegeleda ka endiste kraavide, teede ja radade hooldamise ning kraavide puhastamisega. Keskkonnaamet töid korraldanud pole, küll aga on tõenäoliselt maaomanikud vastavasisuliselt töid oma maadel teostanud.

2.8 INFRASTRUKTUURI PROJEKTEERIMINE, EHITAMINE JA REKONSTRUEERIMINE

Töid ei ole teostatud.

2.9 TALGULAAGRID

2010. ja 2011. aastal toimusid harivesiliku ja mudakonna tiikide puhastamiseks ELF-i talgud, mille käigus puhastati kokku ca 30 tiiki nende kinnikasvamist põhjustavatest hundinuiadest ja võsast.

2011. aastal korraldati koostöös Pühajärve Põhikooliga prügikoristustalgud ümber Pühajärve.

2.10 RAIEKAVA KOOSTAMINE

Raiekava pole koostatud.

2.11 MÕRTSUKA JÄRVE ÖKOLOOGILISE SEISUNDI UURINGU JA JÄRVE MAJANDAMISKAVA KOOSTAMINE

Mõrtsuka järve ökoloogilise seisundi uuringut ja järve majandamise kava pole koostatud.

2.12 KARUPUTKE TÕRJUMINE

EELIS andmetel leidub karuputke Otepää looduspargis kokku 3,54 hektaril. Kõigis teadaolevates karuputke leiukohtades on alates 2005. aastast teostatud igal aastal tõrjet. Vaatamata 7-aastasele tõrjeperioodile pole õnnestunud karuputke Otepää looduspargist lõplikult hävitada.

2.13 KORTINA SOO KUIVENDUSE MÕJU VÄLJASELGITAMINE

Uuringut Kortina soos kuivenduse mõju väljaselgitamiseks pole tehtud.

2.14 MUDAKONNA JA HARIVESILIKU TIIKIDE RAJAMINE JA HOOLDAMINE

2010. ja 2011. aastal Otepää looduspargis uusi koelmuid harivesilikule ja mudakonnale ei rajatud. 2012. aastal rajati harivesilikele kaks uut koelmut Pedajamäe külla ja puhastati kokku kolm tiiki Arula, Pühajärve ja Nüpli külades. 2010. ja 2011. aastal toimusid harivesiliku ja mudakonna tiikide puhastamiseks ELF talgud, mille käigus puhastati kokku ca 30 tiiki nende kinnikasvamist põhjustavatest hundinuiadest ja võsast.

Tänu kaitsetegevustele on harivesiliku ja mudakonna asurkonnad Otepää looduspargis kasvutrendis (Kahepaiksete seire aruanne 2011).

2.15 KALASTIKU JA JÕEVÄHI TAASTAMINE

Vastavalt kaitsekorralduskavale on vaja kalade noorjärke asustada Pühajärve (kohamaime ja esimestel aastatel ka haugimaime) ning Kääriku järve (haugimaime). Jõevähi asustamine on ette nähtud Nõuni järve, Nüpli järve ja Elva jõe.

2010. aastal asustati Pilkuse järve 500 samasuvist linaskit ja Pühajärve 700 kohamaimu. Jõevähi asustamist ei ole aastatel 2010-2012 tehtud.

2.16 ÕPPEPÄEVADE JA SEMINARIDE KORRALDAMINE

Perioodil 2010 – 2012 on läbi viidud järgmised õppepäevad:

- 2010. a ehitusõiguse koolitus (üks maaomanikele ja teine KOV inimestele);
- 2011. a planeeringutealane koolitus;
- 2012. a tiikide rajamise ja puhastamise koolitus.

2.17 LOODUSLAAGRITE JA ÕPPEPÄEVADE KORRALDAMINE, SUVISTE PRAKTIKATE LÄBIVIIMINE, ERINEVATE TEEMAVÄLJAPANEKUTE/LOODUSÕHTUTE KORRALDAMINE

- Loodusõppeprogrammid: 2010 – 35 õppeprogrammi 689 õpilasele; 2011 – 36 programmi 769 õpilasele, 2012 – 21 programmi 489 õpilasele.
- Otepää piirkonna laste looduslaagri läbiviimine (eestvedaja Pühajärve Põhikool): 2010 – 27 osalejat, 2011 – 30 osalejat; 2012 – 22 osalejat.
- Otepää loodusõhtud: 2010 – 7 loodusõhtut, osalejaid ühtekokku 202; 2011 – 6 loodusõhtut, osalejaid 196; 2012 - 7 loodusõhtut, osalejaid 117.
- Menetluspraktikate korraldamine: 2010 – 4 praktikanti, 2011 – 12 praktikanti, 2012 – 3 praktikanti.
- Muud üritused (linnuhommikud, matkad, õppepäevad jms): 2010 - 3, milles osalejaid ühtekokku 32; 2011 – 9, milles osalejaid 193; 2012 – 3, milles osalejaid 67.
- Teemaväljapanekud: 2010 – 1, mida külastas 27 inimest; 2011 – 1, mida külastas 48 inimest; 2012 – 1, mida külastas 60 inimest.
- Üldhariduskoolide, ülikoolide õppepraktikad: 2010 – 2 (osalejaid 30), 2011 – 3 (osalejaid 39), 2012 – 3 (osalejaid 55).

2.18 LOODUSPARGI KÜLASTUSKESKUSE RUUMIDE ÜMBEREHITUS JA LOODUSPARGI KÜLASTUSKESKUSE PÜSIEKSPOSITSIONI TÄIENDAMINE

Looduspargi külastuskeskuse ruumide ümberehitus on hetkel pooleli, I korruse osa valmib 2013. aastal.

2010 esitas Keskkonnaamet ERDF projektitaotluse „Keskkonnaameti looduskeskuste võrgustiku arendamine“, mis sisaldas ka Otepää looduskeskuse Otepää loodusparki tutvustava püsiekspositsiooni rajamise ja selleks vajalike ruumide ümberehitust ning kaasaegsete õppevahendite soetamist ja õppeklassi sisustamist keskkonnahariduslike tegevuste pakkumiseks siht- ja huvirühmadele.

Keskkonnaministeriumi otsusega tuli Keskkonnaametil loobuda ruumide ümberehitusest ja planeerida ekspositsioon 1 korruse ruumide baasil.

22.02.2012-20.03.2012 korraldati avatud ideekonkurss Otepää looduskeskuse püsiekspositsiooni rajamiseks. Ideekonkurssile laekus 1 pakkumus, mis tunnistati ka vastavaks.

15.06.2012-29.06.2012 väljakuulutamiseteta läbirääkimistega hankemenetlus teenuste hankelepingu sõlmimiseks konkursi võitjaga.

16.07.2012 – ekspositsiooni valmistamine KAOS Arhitektid OÜ poolt. Hankelepingu kestus kuni 15.05.2013.

2.19 LOODUSPARGI KÜLASTUSKESKUSE PÜSIEKSPOSITSIONI TÄIENDAMINE

Looduspargi külastuskeskuse püsiekspositsiooni täiendamine on hetkel pooleli, I korruse osa valmib 2013. aastal.

2.20 INFOMATERJALIDE VALMISTAMINE

2012. aastal valmis infovoldik „Pühajärve ümbruse matkarajad“ eesti keeles tiraažiga 3000 eksemplari ja inglise keeles tiraažiga 1500 eksemplari.

2.21 OTEPÄÄ LOODUSPARGI INTERNETI KODULEHEKÜLJE ARENDAMINE

Otepää looduspargi koduleht on Keskkonnaameti kodulehe põhjal, kodulehte täiendatakse pidevalt.

2.22 OTEPÄÄ LOODUSPARKI TUTVUSTAVA MULTIMEEDIAPROGRAMMI ARENDAMINE

Otepää loodusparki tutvustav multimeediaprogramm on koostatud ning vajab veel tõlget vene keelde.

2.23 MATKARADE HOOLDAMINE

Otepää ja selle ümbrus on rahvusvaheliselt tuntud spordi-, turismi- ja puhkepiirkond, kus on olemas tingimused nii tippspordi kui ka rahvaspordiga tegelemiseks. Piirkonnas on olemas kõik vajalik aktiivse puhkuse veetmiseks – nii erinevad liikumisrajad kui ka soodsad looduslikud tingimused. Kaardistatud ja märgistatud on suusa-, jalgratta- ning matkarajad, erinevaid liikumisradu on piirkonnas kokku ca 100 km. Välja on arendatud puhke- ja spordikompleksid. Piirkonnas on palju majutusteenust pakkuvaid ettevõtteid.

RMK hooldab Pühajärve matkarada, Murrumetsa matkarada, Pühajärve tunnetusrada, Apteekrimäe matkarada ja laste puude rada. Teisi radu (Lutsu-Tsuura ja Väikese Emajõe matkarada) RMK ei hoolda. Väikese Emajõe matkarada asub Väikese Emajõe ääres Otepää valla Märdi külas ja Sangaste valla Restu ja Ristee külades. Matkarada pole täielikult välja ehitatud. 2010. aastal valmisid RMK-l rajale infotahvlid, raja edasisest arendamisest on huvitatud kohalikud ettevõtjad. Eesmärgiks on rada ühendada Kekkose rajaga. Pühajärve matkarada ja Murrumetsa matkarada on korras ja tähistatud, teiste radade osas on teostatud raja niitmist ja hädapäraseid töid. 2012. aastal oli suuremamahulisem töö Murrumetsa matkaraja 450 m rajalõigu katmine koorepuruga.

2.24 KAITSEALA JA ÜKSIKOBJEKTIDE TÄHISTAMINE

Otepää looduspargi välispiiri ja sihtkaitsevööndite piiride tähiseid on uuendatud RMK poolt 2012. aasta suvel. Kuna kavas on Otepää looduspargi piiride ning sihtkaitsevööndite piiride uuendamine, on vajalik kavandada uus piiride tähistamine.

EELIS andmetel jääb Otepää looduspargi territooriumile kokku 13 kaitsealust üksikobjekti. Neist üks, Liivaku kask, on hävinud ning algatatud on menetlus puu üksikobjektide nimekirjast välja arvamiseks.

Kokku on kaitsealal asuvatest üksikobjektidest tähistatud 7 üksikobjekti (Jaanimäe mänd, Kloostriisaare tammed, Liivaku tamm, Pilkuse tammed, Ristitammed, Nüpli pärnad, ja Tsura kuusk). Märdi korgipuude juures on vale silt (Märdi korgitammed). Enam kui ühest puust koosnevate üksikobjektide puhul pole sageli võimalik tuvastada, millised konkreetselt on kaitse all olevad puud.

Üksikobjektide kaitsmiseks on vajalik läbi viia inventuur, mille käigus hinnatakse objektide seisukorda ja asukoha vastavust EELISe kaardikihile, enam kui ühest puust koosnevate objektide puhul tuleb fikseerida puude arv ja kaardistada kõigi puude asukohad.

2.25 PUHKEKOHTADE HOOLDAMINE

RMK hoolduses on Kiigemäe, Kooliranna, Angunina 1 ja Angunina 2 puhkekohad Pühajärve matkarajal, Pilkuse järve puhkekoht ja Harimäe lõkkekoht. Puhkekohtades teostatakse suveperioodil iganädalast hooldust. Hooldus hõlmab nii prügikoristust, käimlate hooldamist, puhkekoha üldhooldust kui ka lõkkepuude varumist. 2012. aastal rajati Pilkuse puhkekohta parkla.

2.26 RAJATISTE REMONT

RMK teeb vastavalt eelarvestele võimalustele pidevalt RMK matkaradadel ja puhkekohtades asuvate rajatiste (kiigid, laudteed, pingid, lauad, prügikastid, infostendid, viidad, lõkkekohad, varjualused) remonti. Lisaks puhkekohtadele on RMK hoolduses ka Harimäe vaatetorn, Pühajärve paadisild Kolgal, Väikese Munamäe allikas ja Kalevipoja kivi. 2012. aastal uuendati paadisild, millele pandi uus puitosa, Harimäe vaatetorni ümber ehitati uus piirdeaed. Osade rajatiste remont on viibinud rahaliste võimaluste puuduse tõttu (Otepää looduskeskuse juures olev infotahvel, mitmed infotahvlid on matkaradadel lihtsalt ära koristatud, kuna ei ole võimalusi nende kordustrükiks jne. Väikese Emajõe matkaraja infotahvlid valmisid 2010, kuid siiani ei ole neid üles pandud. Osad, LKK-eelsed infotahvlid, mis ei olnud eraldi LKK bilansis, on nüüd jäänud justkui peremeheta (Arula küla infotahvel, Kääriku, Pülme, Nõuni järve infotahvel jne).

2.27 HOBUSEMÄE VAATETORNI EHITAMINE

Hobusemäe vaatetorni pole kaitsekorraldusperioodi jooksul rajatud.

2.28 PUTUKATE INVENTUUR

Oniscus OÜ poolt viidi 2010. ja 2011. aastal läbi mahukas Otepää looduspargi päevaliblikate inventuur (Martin, 2011). Inventuuri eesmärgiks oli päevaliblikate liigilise koosseisu ja leviku kirjeldamine, nende esinduslikumate biotoopide väljaselgitamine ning haruldaste ja ohustatud liikide leviku ja populatsioonide seisundi hindamine.

2.29 KÜLASTUSUURING

2011. aastal tegid külastajad Otepää loodusparki 13 000 külastust (Valgamaa aastaraamat 2011). 2010. aastal RMK poolt läbi viidud külastusuuringu andmeid ei ole avaldatud. RMK poolt on avaldatud tabelis 2 esitatud puhkekohtade ja matkaradade külastusarvud. Tabelis kaks esitatud objektid on varustatud puhkekohtadega.

Tabel 2. Aastane külastuste arv objektide kaupa (RMK andmed).

Objekt või loenduspunkt	Külastus		
	2010	2011	2012
Otepää looduspark			
Harimäe vaatetorn	7 616	6 364	8 252
Murrumetsa matkarada	1 081	887	2 608
Pilkuse lõkkekoht	12 332	10 094	8 047
Pühajärve matkarada	2 200	2 597	3 383
Objekte kokku	4	4	4
Otepää looduspark (arvutatud ala külastuste maht, mis arvestab sellega, et külastajad külastavad mitut objekti ühe ala külastusega - alust 2010.a toimunud külastajauuring)	15 482	13 292	14 857

2.30 RAHVAPÄRIMUSE JA KOMBESTIKU KOGUMINE

Otepää looduspargi rahvapärimuse ja kombestiku kogumisega pole Keskkonnaamet perioodil 2010 – 2012 tegelenud. Rahvapärimuse uurimisega on tegelenud kohalikud seltsid ja MTÜ-d (nt Arula küla).

2.31 KAITSEALUSTE LINNULIIKIDE SEIRE

Perioodil 2010 – 2012 pole kaitsealuste linnuliikide seiret Otepää looduspargis läbi viidud (va röövlindude ja rähniste seire, mis toimub riikliku seire raames). Andemed on kogutud juhuvaatluste raames (nt rukkirääk, nõmmelooke, väike-kärbsenäpp, must-toonekurg). Seega on suurema osa kaitsealuste lindude arvukusest ja levikust rahuldav ülevaade olemas.

2.32 RÖÖVLINDUDE SEIRE

Riikliku seire raames on röövlinnuseiret tehtud Otepää looduspargis 2010, 2011 ja 2012 aastal.

2.33 RÄHNILISTE SEIRE

Riikliku seire raames on rähniliste seiret Otepää looduspargis läbi viidud 2010. ja 2011. aastal.

2.34 KAHEPAIKSETE SEIRE

Kahepaiksete seiret on Otepää looduspargis teostatud riikliku seire raames 2010. ja 2011. aastal. 2011. aasta seirearuande põhjal on tänu kaitsetegevustele (tiikide rajamine) harivesiliku ja mudakonna asurkonnad kasvutrendis.

2.35 KALASTIKU JA JÕEVÄHI RESSURSI NING BIOPRODUKTSIOONI SEIRE

Riikliku Keskkonnaseire Programmi allprogrammi jõevähi raames tehti katsepüüke 2010. ja 2012. aastal Pülme järves. Võrreldes 2006. aasta (CPUE 0,8) ning 2008. aasta seireandmetega (CPUE 0,5) on Pülme järve idakalda püügialas toimunud märgatav jõevähi arvukuse tõus. Jõevähi arvukus on mõlemal aastal hinnatud keskmisele tasemele.

Aastatel 2010-2012 on Keskkonnaamet viinud läbi pistelisi jõevähi kontrollpüüke.

2.36 ESMATÄHTSATE NATURA LIKIDE JA ELUPAIKADE SEIRE

Riikliku ohustatud taimekoosluste (Natura 2000 kooslused) seire raames on Otepää looduspargis seiratud metsaalasid 2011. aastal (kolm seirepunkti).

2.37 KAITSEALUSTE TAIMEDE SEIRE

Riikliku keskkonnaseire raames on 2011. aastal Otepää looduspargis seiratud kolme karvase maarjalepa ala ja ühte kollase kiviriku ala.

2.38 MAAKASUTUSSEIRE

Maakasutusseiret pole perioodil 2010 – 2012 läbi viidud.

2.39 PISIIMETAJATE SEIRE

Pisiimetajate seiret pole perioodil 2010 – 2012 läbi viidud.

2.40 SADEMETE KEEMIA SEIRE

Sademetete keemia seiret teostatakse riikliku keskkonnaseire programmi raames igal aastal.

2.41 OTEPÄÄ LOODUSPARGI KAITSE-EESKIRJA MUUTMINE

Otepää looduspargi uue kaitse-eeskirja muutmine on töös. Kaitse-eeskirja ametlikku muutmist pole hetkel algatatud. Uue kaitse-eeskirjaga soovitakse korrigeerida Otepää looduspargi tsoneeringut ja kaitsekorda ning kaitseala välispiiri. Kaitsekorda muudetakse (moodustatakse uusi sihtkaitsevööndeid

ja täpsustatakse piiranguvööndi kaitsekorda) kuna kehtiv kaitsekord ei taga alal inventeeritud väärtuslikele liikidele ja kooslustele piisavat kaitset. 2011. aastal on Eerik Leibak ja Uudo Timm koostanud töö „Eksperthinnang Otepää looduspargi kaitse-eeskirja eelnõule ja tsoneeringule“.

Kaitse-eeskirja algatamise ja avalikustamise eelselt, 2011. aasta mais ja juunis toimusid koosolekud nende maaomanikega, kellel kehtiv kaitsekord muutuks rangemaks. Maaomanikke teavitati Keskkonnaministeeriumile esitatud ettepanekust kirja teel. Koosolekutel räägiti Keskkonnaameti eesmärkidest kaitsekorra rangemaks muutmise osas, tutvustati lähemalt piirangute olemust, alal esinevaid väärtusi ja riigi poolt pakutavaid kompensatsioone. Maaomanikud said teha oma ettepanekuid piiride muutmise osas ja vajadusel käidi huvilistega ka looduses kõnealuseid kohti üle vaatamas. Kokku toimus 11 koosolekut, millest võttis osa 53 inimest.

2.42 KAITSEKORRALDUSKAVA UUENDAMINE

Otepää loodusala (Otepää looduspark, Otepää hoiuala, Pühajärve park ja Hinnomäe väikekonnakotka püsielupaik) kaitsekorralduskava perioodiks 2014 – 2023 valmib 01.01.2014.

3. KAITSETÕHUSUSE HINDAMINE METT METOODIKA PÕHJAL

01.08.2012 toimunud töökoosolekul otsustati, et Otepää looduspargi kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamisel kasutatakse lisaks eelmises kaitsekorralduskavas väljatoodud tulemuslikkuse hindamise indikaatoritele ka Eestile kohandatud METT metoodikat.

METT metoodika on mõeldud üksikute kaitsealade hindamiseks, kusjuures hindajaks on kaitseala kaitsekorralduse eest vastutavad töötajad. METT metoodika alusel hinnatud alad on võrreldavad:

- a) sarnastes piirkondades;
- b) sarnast tüüpi kaitsealadel;
- c) samadel aladel – tehtud erinevatel aegadel (Külvik, Leibur 2010).

METT metoodika võimaldab läbi viia kaitsekorralduse tõhususele suunatud kiireloomulise tulemusseire, kuid ei sobi looduskaitseüsteemi süvaanalüüsiks. Kuna hindajateks on kaitsealade kaitsekorralduse eest vastutavad töötajad, ei saa selle hindamise tulemusi käsitleda sõltumatutena (Külvik, Leibur 2010).

Otepää looduspargis pole varasemalt METT metoodikal põhinevat analüüsi lävi viidud, seetõttu puudub hetkel ka asjakohane võrdlusmaterjal. METT metoodika tabel on esitatud lisa 1.

4. KOKKUVÕTE

Vastavalt Keskkonnaministri 20.10.2009 määrusele nr 60 „Kaitsekorralduskava koostamise ja kinnitamise kord ning kaitsekorralduskava kinnitaja määramine“ koostab kaitsekorraldusperioodi lõpus Keskkonnaamet hinnangu kaitsekorralduskava tulemuslikkuse kohta. Tulemuslikkuse hindamisel hinnatakse kava elluviimist ja eesmärkide saavutamist kaitsekorralduskavas määratletud indikaatorite kaupa.

Kaitsekorralduskavas on ette nähtud kokku 42 tegevust, neist täielikult on teostmata 8 tegevust, paljud tegevused on teostatud osaliselt. Ülevaade erinevate väärtuste säilimiseks kavandatud tegevustest, nende prioriteetsusest ja teostatusest on esitatud tabelis 3.

Tabel 3. Erinevate väärtuste säilimiseks kavandatud tegevused, nende prioriteetsus ja teostatus.

Jrk	Tegevus	Prioriteetsus	Teostatus
Elupaikade ja maastike hooldustööde korraldamine			
1.	Poollooduslike koosluste hooldamine ja taastamine	A B	Osaliselt tehtud
2.	Raietööd vaadete avamiseks Pühajärve, Nõuni järve, Neitisjärve, Mäha, Kaarna, Pilkuse, Kääriku järve ja Väikese Emajõe kallastel ning Kiigemäel, Sangaste ja Kuigatsi linnamäel ca 40 ha	A	Osaliselt tehtud
3.	Kaitstavate üksikobjektide ümbruse hooldustööd Pilkuse, Trepimäe, Ristitammede, Tsuura kuuse ning Jaanimäe männi ümbruses ca 6 ha.	A	Osaliselt tehtud
4.	Armuallika, Väikese Munamäe allika ja Emalätte puhastamine settest.	A	Tegemata
5.	Parkide ja alleede hooldustööd Pühajärvel ja Arulas ning mitmekesisemaks muutmine	A	Osaliselt tehtud
6.	Hooldustööd avatud maastiku säilitamiseks	B	Osaliselt tehtud
7.	Raietööd endiste kraavide, teede ja radade hooldamiseks ning kraavide puhastamine	A	Tegemata
8.	Infrastruktuuri (trübid ja sillad) projekteerimine, ehitamine ja rekonstrueerimine (kokku 12 tk)	B	Tegemata
9.	Talgulaagrid	B	Tehtud
10.	Raiekava SKV metsade loodusilmelisemaks muutmiseks	B	Tegemata
11.	Mõrtsuka järve ökoloogilise seisundi uuring ja järve majandamiskava koostamine	B	Tegemata
12.	Karuputke tõrjumine	A	Tehtud
13.	Kortina soo kuivenduse mõju väljaselgitamine	B	Tegemata

Jrk	Tegevus	Prioriteetsus	Teostatus
Liigikaitselised tööd			
14.	Mudakonna ja harivesiliku tiikide rajamine ja hooldamine	B	Tehtud
15.	Kalastiku ja jõevähi taastamine	B	Osaliselt tehtud
Maastike kaitse, alalhoidlike majandamisviiside edendamine, kohaliku elulaadi ja kultuuripärandi säilitamine			
16.	Õppepäevade ja seminaride korraldamine maaomanikele	A	Tehtud
Kaitstavate loodusobjektide tutvustamine, loodushariduse edendamine, rekreatsioon ja puhkevõimaluste pakkumine			
17.	Looduslaagrite ja õppepäevade korraldamine, suviste praktikate läbiviimine, erinevate teemaväljapanekute/loodusõhtute korraldamine	A	Tehtud
18.	Looduspargi külastuskeskuse ruumide ümberehitus	A	Osaliselt tehtud
19.	Looduspargi külastuskeskuse püsiekspositsiooni täiendamine	B	Osaliselt tehtud
20.	Infomaterjalide (looduspargi kaart, matkaradade voldikud, postkaardid) valmistamine.	A	Osaliselt tehtud
21.	Otepää looduspargi interneti kodulehe arendamine	A	Tehtud
22.	Otepää loodusparki tutvustava multimeediaprogrammi arendamine	A	Osaliselt tehtud
23.	Pühajärve matkaraja, Murrumetsa matkaraja, Pühajärve tunnetusraja, Apteekrimäe, Lutsu-Tsuura ja Väikese Emajõe matkaraja ning laste puude raja niitmine suvisel hooajal	A	Osaliselt tehtud
24.	Välispiiri, võõndipiiride ja looduskaitsealuste üksikobjektide tähistamine	A	Osaliselt tehtud
25.	Pühajärve matkaraja puhkekohtade, Looduspargi kinnistu. Pilkuse järve puhkekoha ja Harimäepuhkekoha hooldamine (prügikoristus, käimlatehooldamine, puhkekoha üldhooldus, lõkkepuude varumine)	A	Tehtud
26.	Rajatiste (kiiged, laudteed, pingid, lauad, prügikastid, infostendid, viidad, lõkkekohad, varjualused) remont	A	Tehtud
27.	Hobusemäe vaatetorni ehitamine	B	Tegemata

Jrk	Tegevus	Prioriteetsus	Teostatus
Teadustöö, seire ja tulemuslikkuse kontroll			
28.	Putukate inventuur	B	Tehtud
29.	Külastusuuring	A	Tulemusi pole
30.	Rahvapärimeste ja kombestiku kogumine	B	Tegemata
31.	Kaitsealuste linnuliikide seire	A	Osaliselt tehtud
32.	Röövlindude seire	A	Tehtud
33.	Röövlindude seire	A	Tehtud
34.	Kahepaiksete seire	A	Tehtud
35.	Kalastiku ja jõevähiressursi ning bioproduktiooniseire	A	Tehtud
36.	Esmatähtsate Natura liikide ja elupaikade seire	A	Osaliselt tehtud
37.	Kaitsealuste taimede seire	A	Osaliselt tehtud
38.	Maakasutuse seire	B	Tegemata
39.	Pisiimetajate seire	B	Tegemata
40.	Sademete keemia seire	B	Tehtud
41.	Otepää looduspargi kaitse-eeskirja muutmine	A	Tegemisel
42.	Kaitsekorralduskava uuendamine	A	Tegemisel

Otepää looduspargi kaitsekorralduskavas perioodiks 2010-2012 puuduvad enamasti tulemuspõhised eesmärgid väärtuste kaupa (tabel 2). Seetõttu on võimalik analüüsida küll tegevuste teostatust, kuid mitte selle tulemuslikkust. Kaitsekorralduskava eelnõus pole fikseeritud väärtuste algseisu, seega on raske hinnata, kas ja kuidas olukord on muutunud.

Kaitsealal leiduvate väärtuset säilimise tagamiseks on alustatud Otepää looduspargi kaitse-eeskirja muutmiselega. Kaitseala välispiir ja sihtkaitsevööndite piiride tähistust on uuendatud 2012. aasta suvel. Lisaks kaitseala piiritähistele on Otepää looduspargi piiril ka mitmeid maanteetähiseid (kokku 8 tk). Samas on kavas muuta Otepää looduspargi välispiiri ning sihtkaitsevööndite piire, mille tõttu tuleb arvestada sihtkaitsevööndite piiritähiste väljavahetamisega (lisaks vööndite piiridele muutuvad ka nimed). Perioodil 2010 – 2012 on Keskkonnaamet menetlenud ca 55 ehitusluba aastas, millest enamusega on ka nõustatud. 2010. aastal menetles Keskkonnaamet kokku 59 ehitusluba, millest jaatava otuse said 56, nendest 56 jaatavast ostusest sisaldasid näiteks 10 elektrienergia liitumisega seotud ehitusluba, 19 väike-ehitise luba ehk kirjaliku nõusolekut. Projekteerimistingimusi menetles Keskkonnaamet looduspargi territooriumil 2010 aastal kokku 54, millest nelja puhul keelduti projekteerimistingimuste väljastamisest. Nii nagu ehitusload sisaldavad elektriliitumise ehituslubasid, nii sisaldavad ka väljastatud projekteerimistingimused elektrilevi projekteerimistingimusi, palju projekteerimistingimused on tehtud ka hoonete rekonstrueerimiseks. 2011. aastal menetleti 45 ehitusluba, millest ühega ei nõustatud. Projekteerimistingimusi menetleti 59, neist kolmel juhul ei nõustatud projekteerimistingimuste väljastamisega. 2011. aastal nõustus kaitseala valitseja nelja detailplaneeringu kehtestamisega ning kolme detailplaneeringu kehtestamisega ei nõustatud. 2012. aastal (seisuga 01.11.2012) on Keskkonnaameti Põlva-Valga-Võru regioon Otepää looduspargis menetlenud 57 ehitusluba, millest kolmele on läinud eitav vastus. Nendest 57 ehitusloast

moodustasid näiteks kaheksa kirjaliku nõusolekut, kolm rekonstrueerimist, kolm uut tiigi rajamist. Projekteerimistingimusi menetleti 2012. aasta novembrikuu seisuga 53, millest eitava vastuse said kolm. Samuti suure osa väljastatud projekteerimistingimustest moodustasid elektriliitumised, elamute rekonstrueerimised, tiigid aga ka vee- ja kanalisatsioonisüsteemid. Perioodil 2010 – 2012 on Keskkonnainspeksioon tuvastanud alal 17 õigusrikkumist, neist kaks on seotud ebaseadusliku kruusa või liiva kaevandamisega, kolmel korral eemaldati püügilt ebaseaduslikud püügivahendid (Kaarna järvelt üks selgusetu kuuluvusega nakkevõrk ning Neitijärvelt 7 unda ja üks mõrd). Omavõllilise ehitise püstitamise või ehituskeeluvööndisse ehitise rajamisega oli seotud 5 rikkumist. Sihtkaitsevööndis toimuva ebaseadusliku metsaraiega oli seotud kolm rikkumist, neist ühel rajati sihtkaitsevööndisse tee, mille käigus teostati ka raadamisele iseloomulikke raiet. Piiranguvööndis toimuva ebaseadusliku metsaraiega oli seotud üks juhtum. Ühel korral oli rikkumine seotud mootorsaaniga kaitseala valitseja nõusolekute väljaspool teid ja radu sõitmise ja ühel korral puhtpuistu rajamisega.

Otepää looduspargile omaste maastike säilimise tagamiseks on 2009. aastal koostatud töö „Otepää looduspargi maastikuline tsoneering“ (koostaja Nele Nutt, Artes Terrae OÜ). Töö tulemus on arvestatud uue kaitse-eeskirja koostamisel. Otepää looduspargi maastikuhoolduse hindamiseks on välitööd läbi viidud 2012. aasta suvel ja sügisel. Maastikuilmel enim muutvaks teguriks on maakasutuse muutumine.

2010. aastal on täpsustatud poollooduslike koosluste pindala, kokku leidub Otepää looduspargis 307 ha-l. Poollooduslikud kooslused on olulised elupaigad kaitsealustele liikidele. Poollooduslike koosluste hoidamiste kohta puudub täpne info, tõenäoliselt ei ole kooslusi vajalikus mahus hooldatud.

Aruandeperioodil on Otepää loodusparki rajatud kaks uut koelmut mudakonnale ja harivesilikule ning puhastatud kokku ca 33 tiiki. Tänu kaitsetegvusele on harivesiliku ja mudakonna asurkonnad kasvutrendis. Mudakonna sigimist registreeritakse sageli pärast uute veekogude rajamist või olemasolevate taastamist, mis näitab et olemasolevad veekogud pole liigile sigimiseks sobivad ning vaja on spetsiaalselt mudakonna sigimistingimustele vastavaid veekogusid. Mudakonna ja harivesiliku arvukus on olulisel määral sõltuv kaitsetegevustest, sh uute sigimisveekogude rajamisest (Kahepaiksete seire aruanne 2011).

Jõevähi taastamistegevusi pole perioodil 2010 – 2012 läbi viidud, katsepüüke on tehtud Pülme järves, kus arvukus hinnati keskmisele tasemele. Pilkuse järve ja Pühajärve asustati koha- ja linaskimaime, asustamise tulemuste kohta info puudub.

Kaitstavate loodusobjektide tutvustamiseks ja loodushariduse edendamiseks on alustatud Otepää loodushariduskeksuse ning selle püsiekspositsiooni väljaarendamisega. Läbi on viidud mitmeid loodusõhtuid, õppepäevi ja laagreid, mis on aidanud kaasa Otepää looduspargi ja sealsete väärtuste tutvustamisele. Kuna Otepää ja selle ümbrus on rahvusvaheliselt tuntud spordi-, turismi- ja puhkepiirkond, siis on vajalik külastuse suunamiseks ja maastiku ning looduse tutvustamiseks matkaradade hooldamise ja arendamisega. Lisaks RMK hooldatavatele matkaradadele on piirkonnas mitmeid eraomanike poolt hooldatavaid radu (nt Väikese Emajõe matkarada). Tegevuste planeerimisel on vajalik lisaks RMK matkaradadele arvestada ka teiste piirkonnas paiknevate radadega (maratonirada, mootorsaanirada).

Otepää looduspargis viiakse läbi mitmeid riiklikke seireid, alal asub kokku 79 riikliku seire jaama (neist 4 arhiveeritud). Tulemuslikkuse hindamisel on kasutatud 2010. ja 2011. aasta seire andmeid (2012. aasta tulemused pole selgunud).

Otepää looduspargi kaitsekorralduslike meetmete indikaatorid tulemuslikkuse kontrolliks ning tegevuste teostatus on esitatud tabelis 3.

Tabel 4. Otepää looduspargi kaitsekorralduslike meetmete indikaatorid tulemuslikkuse kontrolliks

Väärtus	Meetmed	Indikaator	Indikaatori allikas	Teostatus
Sihtkaitsevööndite metsad	1) metsade looduslikkuse taastamiskava koostamine	Metsade looduslikkuse taastamiskavaga on konkreetsed meetmed välja töötatud.	Metsade looduslikkuse taastamiskava.	Taastamiskava pole koostatud. Keskkonnainspektsiooni poolt on aruandeperioodil registreeritud kaks ebaseaduslikku puude raiet sihtkaitsevööndis.
	2) valitsemine ja järelevalve			
Puhkeväärtusega metsad	1) rohevõrgustiku põhimõtete rakendamine	Küsitlusuuringu järgi on andnud vähemalt 60 % külastajatest hea hinnangu Otepää maastikule. Koostatud on kohalike valdade üldplaneeringud, mis arvestavad looduspargi kaitseväärtusega.	Külastusuuring.	Külastusuuring viidi RMK poolt läbi 2010. aastal. RMK pole uuringu tulemusi Keskkonnaametile esitanud.
	2) metsade majandamise reguleerimine, raietingimuste andmine		Valdade üldplaneeringud.	Otepää valla ja Puka valla üldplaneeringud on koostamisel. Palupera valla ja Sangaste valla üldplaneeringud on kehtestatud.
	3) looduslähedase turismi arendamine			
	4) teavitustegevus			
	5) järelevalve ja valitsemine			
Piiranguvööndi metsad	1) rohevõrgustiku põhimõtete rakendamine	Vanade ja heas seisus metsade osakaal on 20 %, sealhulgas rohevõrgustiku tuumaladel vanade	Esmatähtsate Natura liikide ja elupaikade seire.	2011. tehtud metsade seire (kolmes punkti Otepää looduspargis), kuid andmed ei

Väärtus	Meetmed	Indikaator	Indikaatori allikas	Teostatus
	2) metsade majandamise reguleerimine, raieingimuste andmine	metsade osakaal suureneb 40 %-ni.		võimalda tulemuslikkust hinnata.
	3) teavitustegevus			
	4) järelevalve ja valitsemine			
Poollooduslikud kooslused	1) maakasutuse seire	Heas seisus väärtuslike poollooduslike koosluste pindala on 500 ha.	Kaitsealuste taimede seire.	EELIS andmetel PLK pindala Otepää looduspargis 307 ha, seega oluliselt vähem kui see 2010. aastal oli.
	2) niitmine ja karjatamise toetamine		KA loodushoiutööde aastaaruanded.	2010. aastal kooskõlastati Keskkonnaameti poolt poollooduslike koosluste hooldamise taotlusi Otepää looduspargis 116 ha-l (Valgamaa aastaraamat 2010) ja 2011. aastal 121,6 ha-l (Valgamaa aastaraamat 2011).
	3) teavitustegevus		Putukate inventuur.	2011. aastal on koostatud töö "Päevaliblikad Otepää Looduspargis".

Väärtus	Meetmed	Indikaator	Indikaatori allikas	Teostatus
	4) rohevõrgustiku põhimõtete rakendamine		Esmatähtsate Natura liikide ja elupaikade seire.	Seiret, mis võimaldab hinnata tulemuslikkust, pole läbi viidud.
	5) valitsemine ja järelevalve			
	karuputke tõrje	Karuputke kolooniad puuduvad.	KA seirespetsialistide aastaaruanded.	Otepää looduspargi territooriumil on karuputke kolooniaid 3,54 ha-l. Tõrjet teostatakse igal aastal, kuid karuputke täielikult looduspargist välja tõrjuda pole suudetud.
Sood	1) teavitustegevus	Ellu viidud projekt Kortina soo veerežiimi kahjustavate kraavide mõju vähendamiseks.	Esmatähtsate Natura liikide ja elupaikade seire.	Kortina soo taastamise projekti pole koostatud.
	2) võsaraie			
	3) regulaatori projekteerimine ja ehitamine Kortina soo äärsele kraavile	Natura 2000 sooelupaikade arv ei vähene.		Tõenäoliselt pole sooelupaikade arv vähenenud, ELF-i soode inventuuri tulemusel on sooelupaikade andmeid täpsustatud.

Väärtus	Meetmed	Indikaator	Indikaatori allikas	Teostatus
	4) valitsemine ja järelevalve			
Veekogud	1) veekogude ökoloogilise seisundi parandamine	Seisund hea ehk Otepää looduspargi veekogud kuuluvad vähemalt II veekvaliteedi klassi.	Esmatähtsate Natura liikide ja elupaikade seire.	Seiret, mis võimaldab hinnata tulemuslikkust, pole läbi viidud.
	2) (rööv)kalamaimude ja jõevähi asustamine ja asustuse edukuse seire	Veekogudesse on asustatud aastatel 2008 - 2012 vähemalt 10 000 röövkalamaimu ja 6500 jõevähki.	Kalastiku ja jõevähi ressursi ning bioproduktiooni seire.	Töid on tehtud, kuid mitte kavas ette nähtud mahus. 2010. a asustati Pilkuse järve 500 samasuvist linaskit, Pühajärve 700 kohamaimu.
	3) teavitustegevus		Putukate inventuur.	2011. aastal on koostatud töö "Päevaliblikad Otepää Looduspargis".
	4) järelevalve ja valitsemine			
I kategooria kaitsealused linnuliigid: väikekonnakotkas ja must-toonekurg	1) püsielupaikade moodustamine	Arvukus on säilinud vähemalt optimaalsel tasemel (optimaalne arvukus on toodud lisas 2 liikide kaupa).	Kaitsealuste linnuliikide seire.	Must-toonekure kohta andmeid pole (seirearuandeid pole perioodi 2010-2012 kohta). 2011. aasta röövlinnu seire aruande kohaselt on Otepää looduspargis väike-

Väärtus	Meetmed	Indikaator	Indikaatori allikas	Teostatus
	2) metsade majandamise reguleerimine elupaikades		Riikliku seire aruanded.	konnakotka pesitsusterritooriumite arv 5, edukaid pesitsemisi 2, ebaõnnestunud pesitsemisi 1, poegade arv pesas 1.
	3) vähemalt 50 ha konnakotkapaari toitumisalale jääva niidu hooldamine (niitmine või karjatamine)		KA seirespetsialistide aastaaruanded.	
	4) jõgede ja ojade kallaste hooldamine (võsaraie)			

Väärtus	Meetmed	Indikaator	Indikaatori allikas	Teostatus
	5) planeerimis- ja ehitustegevuse suunamine, rohevõrgustiku põhimõtete rakendamine			
	6) teavitustegevus ohtude ennetamiseks			
	7) valitsemine ja järelevalve			
Loodusdirektiivi II lisasse kuuluvad jahilukid (karu, ilves, kobras)	1) kopra arvukuse reguleerimine	Üleujutatud alade vähenemine.		Kopra arvukuse reguleerimisega tegeletakse (kohustus on piirkonna jahimeestel, keda vajadusel suunab Keskkonnaamet)
	2) rohevõrgustiku printsiipide rakendamine			

Väärtus	Meetmed	Indikaator	Indikaatori allikas	Teostatus
Tiigilendlane	1) sobivate õõnsustega puude säilitamine nahkhiirte elupaikades ja soovivate pesakastide paigaldamine nahkhiirte elupaikadesse	Seisund kindlaks määratud.	Esmatähtsate Natura liikide ja elupaikade seire.	Nahkhiireseiret pole aastatel 2010 ja 2011 tehtud.
	2) teavitamine nahkhiirtest ja nende elupaikadest			
	3) EELISe andmebaasi pidev kaasajastamine			
Mudakonn ja harivesilik	1) planeerimis- ja ehitustegevuse suunamine, rohevõrgustiku põhimõtete rakendamine	Teadaolevate (sh uute rajatud) kudemisveekogude seisund ning lähiümbruse elupaigad on soodsas seisundis harivesilikule ja mudakonnale. Kaevatud koelmud ja tiigid on asustatud kaitsealuste kahepaiksete poolt.	Kahepaiksete seire.	Seirearuande kohaselt on harivesiliku ja mudakonna arvukus tõusutrendis. Kudemisveekoguseid ja nende ümbrust hooldatakse ning inimesi teavitatakse liikide olemasolust.
	2) kudemisveekogude hooldamine ja taastamine			
	3) niitude hooldamine kudemisveekogude lähistel			

Väärtus	Meetmed	Indikaator	Indikaatori allikas	Teostatus
	4) teavitustegevus ohtude ennetamiseks			
	5) inventuur ja seire			
	6) kaitsekohustuse teatiste väljastamine			
	7) EELISe andmebaasi pidev kaasajastamine			
Kaitsealused taimeliigid	1) kasvukohtade ja elupaikade seisundi parandamine	Kõigi teadaolevate kasvukohtade seisund on hea.	Kaitsealuste taimede seire.	Kõigis kasvukohtades pole seiret läbi viidud. Ohustatud soontaimede seiret on tehtud 2011. aastal kolmes karvase maarjalepa kasvukohas ja ühes kollase kiviriku kasvukohas. Karvase maarjalepa Kääriku seirepunktis pole liigi seisund sugugi hea, Paluperal seisund keskmine, Pühajärve mõõtepunktis seisund hea. Otepää I seirepunktis on kollase kiviriku seisund rahuldav.

Väärtus	Meetmed	Indikaator	Indikaatori allikas	Teostatus
	2) planeerimis- ja ehitustegevuse suunamine, rohevõrgustiku põhimõtete rakendamine			
	3) teavitustegevus ohtude ennetamiseks			
	4) inventuur ja seire			
	5) EELISe andmebaasi pidev kaasajastamine			EELISe andmebaasi uuendatakse jooksvalt, kui leitakse uusi liikide leiukohti.
	6) valitsemine ja järelevalve			
Otepää kõrgustikule iseloomulik kuppelmaastik	1) maastikuhooldustööd	Väärtuslikud kultuurmaastikud on määratletud (kaardistatud).	Pärandkultuurmaastiku uuring.	Uuring on koostatud.
	2) rohevõrgustiku põhimõtete rakendamine	Säilinud on rohevõrgustiku tuumalade hea seisund.	Valdade üldplaneeringud.	
	3) KA töötajate aktiivne osalemine piirkondlikes planeerimisprotsessides ja arengukavade väljatöötamisel	Koostatud on kohalike valdade üldplaneeringud, mis arvestavad looduspargi kaitseväärtustega.		Otepää valla ja Puka valla üldplaneeringud on koostamisel. Palupera valla ja Sangaste valla üldplaneeringud on kehtestatud. Keskkonnaameti töötajad osalesid aktiivselt Otepää valla üldplaneeringu koostamise

Väärtus	Meetmed	Indikaator	Indikaatori allikas	Teostatus
				protsessis.
	4) teavitustegevus			
	5) valitsemine ja järelevalve			
	6) traditsioonilise põllumajandusliku maakasutuse toetamine (maastikuhooldustööd)	Kariloomade arv looduspargis on 500 isendit.	Statistikaamet.	<p>PRIA andmetel oli seisuga 08.10.2010 Otepää vallas kariloomi (piimaveised, lihaveised, lambad, kitsed) kokku 1169, seisuga 08.10.2012 1162, seega pole tõenäoliselt kariloomade arvu vähenemist ka Otepää looduspargis toimunud (andmeid ainult Otepää looduspargi kohta ei olnud võimalik saada).</p> <p>Keskkonnaameti saadetavad kooskõlastuste kirjad, kus on infot ka kaitseala väärtuste ja neid ohustavate tegevuste kohta.</p>
	7) teavitustegevus ohtude ennetamiseks			
	8) valitsemine ja järelevalve			

Väärtus	Meetmed	Indikaator	Indikaatori allikas	Teostatus
	9) Otepää loodushariduskeskuse arendamine			Otepää loodushariduskeskuse arendamine on pooleli.
	10) matkaradade ja puhkekohtade hooldus ning arendamine			Aruandeperioodil hooldati RMK poolt radasid ja puhkekohti vastavalt vajadusele ja eelarvevõimalustele. Arendustöid ei teostatud.
	11) rohevõrgustiku põhimõtete rakendamine			
	12) KA töötajate aktiivne osalemine piirkondlikes planeerimisprotsessides ja arengukavade väljatöötamisel			Keskkonnaameti töötajad on osalenud piirkondlikes planeerimisprotsessides ja arengukavade väljatöötamisel (Otepää valla üldplaneering, erinevad keskkonnamõju hindamise protsessid, avalikud arutelud jms).
Loodusharidus	1) loodusüritused, teavitustegevus	Otepää looduspargis tegutseb loodushariduse tugikeskus, kus teenindatakse vähemalt 2500 klienti (õpilased, puhkajad).	Külastusuuring.	Külastusuuringu tulemused pole selgunud.
	2) Otepää loodushariduskeskuse arendamine		KA aastaaruanne.	Aruandeperioodi jooksul on teenindatud 3088 klienti.

Väärtus	Meetmed	Indikaator	Indikaatori allikas	Teostatus
	3) matkaradade ja puhkekohtade hooldus ning arendamine			Aruandeperioodil hooldati RMK poolt radasid ja puhkekohti vastavalt vajadusele ja eelarvevõimalustele. Arendustöid ei teostatud.
	4) KA töötajate aktiivne osalemine piirkondlikes planeerimisprotsessides ja arengukavade väljatöötamisel			Keskkonnaameti töötajad on osalenud pidevalt piirkondlikes planeerimisprotsessides ja arengukavade väljatöötamisel (Otepää valla üldplaneering, erinevad keskkonnamõju hindamise protsessid, avalikud arutelud jms).

5. KASUTATUD KIRJANDUS

1. Külvik, M, Leibur, K. Kaitsealade kaitsetõhususe hindamine Eestile kohandatud METT meetodika põhjal. Eesti Maaülikool. Tartu 2010.
2. Valgamaa aastaraamat 2010.
3. Valgamaa aastaraamat 2011.
4. Eesti Riikliku keskkonnaseire 2011. a aastaaruanne. 6. Eluslooduse mitmekesisuse ja maastike seire. 6.8 Kahepaiksed ja roomajad. MTÜ Põhjakonn. Tartu 2011.
5. Eesti riikliku keskkonnaseire kaitstavate soontaimede seire 2011. a koondaruanne. EMÜ PKI. Tartu 2011. Projekti vastutav täitja Kaili Kattai.
6. Eesti riikliku keskkonnaseire allprogrammi 6.2.1 röövlinnud 2011. aasta aruanne. Eesti Ornitoloogiaühing. Tartu 2011.
7. Palo, A. Looduse mitmekesisuse seire programm. Metsade seire. Tartu 2011.
8. Martin, M. Päevaliblikad Otepää Looduspargis. Oniscus OÜ. Elva 2011.

LISA 1. METT METOODIKAL PÕHINEV KAITSETÕHUSUSE HINDAMISE TABEL

Teema	Kriteerium	Tulemus: märgi vaid üks vastus küsümuse kohta	Kommentaar või selgitus	Vajalikud meetmed
1. Juriidiline staatus Kas kaitseala kaitse on juriidiliselt määratletud?	Kaitsealal puudub juriidiline staatus	0		
	Kaitseala juriidiliseks määratlemiseks on tehtud kokkulepe, kuid see tegevus pole veel alanud	1		
	Juriidiline staatus on kinnitamisel (sh. alad, mis on kaitstavad rahvusvaheliste lepete nt. Ramsari konventsion või kohaliku omavalitsuse otsusega)	2		
	Kaitseala on looduskaitsealade alusel moodustatud			kaitseala on KLOSi alusel moodustatud, LKS järgne eeskiri on menetluses
<i>Kontekst</i>		3 x		
2. Kaitse-eeskiri Kas on rakendatud kohane looduskasutust reguleeriv kaitse-eeskiri?	Kaitsealal puuduvad looduskasutust reguleerivad eeskirjad	0		
	Looduskasutust reguleerivad eeskirjad on oluliste puudujääkidega	1 x		
	Looduskasutust reguleerivad eeskirjad on mõningate puudujääkidega	2		
	Kaitseala kaitse-eeskirjad toimivad hästi ja on piisavaks aluseks kaitse korraldamisel	3		
<i>Planeerimine</i>				
3. Õiguse rakendamine Kas valitseja saab kaitse- eeskirju vajalikul määral rakendada?	Kaitseala valitsejal pole ressursse ja/või vahendeid seaduse ja kaitse-eeskirja rakendamiseks	0		
	Valitsejal on olulised puudujäägid seaduse ja eeskirja rakendamisel (nt. oskused, korralduslikud puudused, ms)	1		
	Valitsejal on arvestatavad oskused ja ressursid seaduse ja eeskirja rakendamisel, kuid esineb vajakuid	2		
	Valitsejal on piisavad oskused ja ressursid seaduse ja eeskirja rakendamisel	3 x		
<i>Sisend</i>				
4. Kaitseala kaitse-eesmärgid Kas kaitsekorraldus toimub vastavalt kokkulepitud kaitse- eesmärkidele?	Kaitseala jaoks pole kaitse-eesmärgid kokku lepitud	0		
	Kaitseala kaitse-eesmärgid on kokku lepitud, kuid kaitsekorraldus ei toimu vastavalt	1		
	Kaitseala kaitse-eesmärgid on kokku lepitud, kuid kaitsekorraldus toimub vaid osaliselt vastavalt eesmärkidele	2 x		
	Kaitsealal on olemas kokkulepitud kaitse eesmärgid ja kaitsekorraldus toimub täielikult vastavalt eesmärkidele	3		
<i>Planeerimine</i>				
5. Kaitseala planeering Kas kaitseala on sobiva suuruse ja kujuga kaitse- eesmärkide saavutamiseks?	Kaitseala planeeringu vead muudavad kaitse-eesmärkide saavutamise praktiliselt võimatuks	0		
	Kaitseala planeeringu vead takistavad oluliselt põhiliste kaitse-eesmärkide saavutamist; käib tegevus puuduste leevendamiseks (nt puhvrid, siduskoridorid)	1 x		
	Kaitseala planeering ei ole määravaks takistuseks eesmärkide saavutamisel, kuid on mitmeid võimalusi selle parandamiseks	2		
	Kaitseala planeering tagab piisavalt põhiliste kaitse- eesmärkide täitmise nii liigilisel, koosluse kui maastiku tasemel.	3		
<i>Planeerimine</i>				
6. Kaitseala piiritletus Kas valitseja saab kaitse- eeskirju vajalikul määral rakendada?	Kaitseala piirid pole teada ei valitsejale ega kohalikele elanikele, maavaldajatele ja looduskasutajatele	0		
	Kaitseala piirid on teada valitsejale kuid pole teada kohalikele elanikele, maavaldajatele ja looduskasutajatele	1		
	Kaitseala piirid on teada valitsejale ja ka kohalikele elanikele, maavaldajatele ja looduskasutajatele, kuid pole kohaselt märgistatud	2 x		
	Kaitseala piirid on teada valitsejale ja ka kohalikele elanikele, maavaldajatele ja looduskasutajatele ning on kohaselt märgistatud	3		
<i>Protsess</i>				

7. Kaitsekorralduskava	Kaitseala jaoks pole kaitsekorralduskava koostatud	0			
Kas on olemas kaitsekorralduskava ning seda täidetakse?	Kaitseala kaitsekorralduskava on koostatud või koostamisel, kuid seda ei täideta	1			
	Kaitseala kaitsekorralduskava on olemas, kuid kaitsekorraldus toimub vaid osaliselt vastavalt sellele finantseerimisprobleemide vms tõttu	2	x		
	Kaitsealal on olemas kaitsekorralduskava ja kaitsekorraldus toimub täielikult vastavalt sellele	3			
Planeerimine					
<i>Lisapunktid :Planeerimine</i>					
7a	Planeerimisprotsess võimaldab olulistel asjalistel adekvaatselt mõjutada kaitsekorralduskava	1			
7b	Kaitsekorralduskava vaadatakse läbi ja ajakohastatakse perioodiliselt	1	x		
7c	Seire, uuringud ja hindamine on kaitsekorralduskava tavapärane osa	1			
8. Tööplaane	Tööplaane pole	0			
Kas kaitset korraldava kava viiakse perioodilise tööplaani ellu?	Formaalsed tööplaani on olemas	1	x	KKK, koostamisel on uus kava	
	Tööplaane kasutatakse paljude kaitsekorralduslike tegevuste elluviimisel	2			
	Tööplaani tasemel dokumentatsioon on kaitsekorralduskava tavapäraseks rakendusvahendiks kaitsekorralduslike tegevuste elluviimisel	3			
<i>Planeerimine/ väljund</i>					
9. Inventeerimine	Kaitseala elupaikade, liikide ja kultuuriväärtuste kohta on infot ebapiisavalt	0			
Kas kaitse korraldamiseks on piisavalt infot?	Looduskaitseväärtuste infot on pädevaks planeerimiseks ja otsustamiseks ebapiisavalt	1			
	Looduskaitseväärtuste info on põhivaldkondades piisav pädevaks planeerimiseks ja otsustamiseks	2	x		
	Looduskaitseväärtuste info on kõigis valdkondades piisav pädevaks planeerimiseks ja otsustamiseks	3			
<i>Sisend</i>					
10. Kaitseüsteemid	Kontrolli süsteemide (järelevalve, load jmt) pole või need ei toimi juurdepääsu või kasutuse reguleerimisel	0			
Kas on olemas kontrolli süsteemid külastuse ja loodusvarade kasutuse kohta?	Kontrolli süsteemid toimivad vaid osaliselt juurdepääsu või kasutuse reguleerimisel	1	x		
	Kontrolli süsteemid toimivad mitte piisavalt juurdepääsu või kasutuse reguleerimisel	2			
	Kontrolli süsteemid toimivad suuremas osas või efektiivselt juurdepääsu või kasutuse reguleerimisel	3			
<i>Protsess/tulemus</i>					
11. Uuringud	Kaitsealal ei toimu seiret ega uuringuid	0			
Kas kaitsealal toimub eesmärgipärane kaitsekorraldusega seotud keskkonnaseire või uuringud?	Kaitsealal toimub mõningane keskkonna-seire või uuringud, kuid see ei ole seotud kaitsekorraldusega	1			
	Kaitsealal toimub aktiivne keskkonna-seire või uuringud, kuid see ei ole eesmärgipäraselt seotud kaitsekorraldusega	2			
	Kaitsealal toimub aktiivne ja eesmärgipäraselt kaitsekorraldusega integreeritud keskkonna-seire ning uuringud	3	x		
<i>Protsess</i>					
12. Loodusväärtuste kaitsekorraldus	Kaitsealal ei toimu aktiivset kaitsekorraldustegevust (vaatamata meetmete rakendamise vajadusele)	0			
Kas kaitsealal toimub aktiivne loodusväärtuste kaitsekorraldustegevus?	Toimub mõnede üksikute kaitsemeetmeid vajavate looduskaitseväärtuste (kriitilised liigid, elupaigad, kultuurkooslused) kaitsekorraldus	1	x		
	Toimub mitmete kaitsemeetmeid vajavate looduskaitseväärtuste (kriitilised liigid, elupaigad, kultuurkooslused, ökoloogilised protsessid ja säästev või traditsiooniline kasutus) kaitsekorraldus, kuid mõned põhimeetmed on siiski rakendamata	2			
	Toimub adekvaatne kaitsemeetmeid vajavate looduskaitseväärtuste kaitsekorraldus	3			
<i>Protsess</i>					

13. Töötajate hulk Kas personali hulk on kaitseala kaitse-eesmärkide täitmiseks piisav? <i>Sisend</i>	Kaitseala eest vastutavad ja sellega tegelevad töötajad puuduvad	0			
	Töötajate hulk on oluliste tegevuste jaoks ebapiisav (personali puudumise tõttu on olulist tegemata jäänud)	1	x		
	Töötajate hulk on ettenähtud kaitsekorralduslike tegevuste jaoks alla optimaalse	2			
	Töötajate hulk on ettenähtud kaitsekorralduslike tegevuste jaoks piisav	3			
14. Töötajate koolitus Kas töötajad on koolitatud kaitseeesmärkide saavutamiseks kohaselt? <i>Sisend/protsess</i>	Töötajatel puudub looduskaitsetööks vajalik ettevalmistus	0			
	Töötajate teadmised, oskused, vilumused ei vasta kaitseeesmärkide saavutamiseks vajalikele nõuetele	1			
	Töötajate teadmised, oskused, vilumused vastavad üldjoontes nõuetele, kuid täiendav koolitus mõnede kaitsekorralduslike meetmete jaoks on vajalik	2	x		
	Töötajate teadmised, oskused, vilumused vastavad kaitseeesmärkide saavutamiseks vajalikele nõuetele.	3			
15. Praegune eelarve Kas eelarve on piisav? <i>Sisend</i>	Eelarve puudub	0			
	Praegune eelarve on ebapiisav oluliste kaitsekorralduslike nõuete täitmiseks	1			
	Praegune eelarve on rahuldav, kuid seda oleks vajalik suurendada tõhusa kaitsekorralduse huvides	2	x		
	Praegune eelarve on piisav oluliste kaitsekorralduslike nõuete täitmiseks	3			
16. Eelarve tagatus Kas finantseerimine on stabiilselt tagatud? <i>Sisend</i>	Kaitsealal puudub stabiilne eelarve; kaitsekorralduslike tegevuste rahastamine toimub süsteemiväliste või ennustamatute toetustega	0	x		
	Kaitsealal puudub on väga väike stabiilne eelarve; kaitsekorralduslikud tegevused pole võimalikud ilma süsteemivälise rahastusega	1			
	Kaitsealal on stabiilne kaitsekorralduslik eelarve, arendustegevus toimub süsteemivälise rahastusega	2			
	Kaitsealal on stabiilne ja piisav kaitsekorralduslik eelarve	3			
17. Rahastamise korraldus Kas rahastamise korraldus toetab kaitsekorralduse iseloomulikke vajadusi? <i>Protsess</i>	Rahastamise korraldus ei vasta üldse looduskaitsekorralduslikele vajadustele (nt ebasobiv ajastus, eelarveridade jäikus)	0			
	Rahastamise korraldus piirab olulisel määral looduskaitsekorralduslike tegevusi	1	x		
	Rahastamise korraldus vastab üldjoontes vajadustele, kuid seda on võimalik mitmeti parandada	2			
	Rahastamise korraldus vastab looduskaitsekorralduslikele vajadustele	3			
18. Töövahendid Kas töövahendid on kaitse korraldamiseks piisavad? <i>Sisend</i>	Kaitse korraldamise töövahendid praktiliselt puuduvad	0			
	Mõningased töövahendid on olemas, kuid need ei ole piisavad kaitsekorralduslike eesmärkide saavutamiseks	1			
	Kaitse korraldamise töövahendid on üldiselt olemas, kuid mõned puudujäägid piiravad teatud kaitse-eesmärkide saavutamist	2	x		
	Kaitse korraldamise töövahendid on kaitse-eesmärkide saavutamiseks piisavad	3			
19. Töövahendite hooldus Kas töövahendite hooldus on kohane? <i>Protsess</i>	Töövahendite hooldus on praktiliselt olematu	0			
	Töövahendite hooldus on juhuslik	1			
	Toimib põhiliste töövahendite hooldus	2	x		
	Töövahendid on nõuetele ja vajadustele kohaselt hooldatud	3			
20. Haridus ja teadlikkus Kas on olemas plaanilisi kaitse-eesmärkidega seotud koolitusprogramme? <i>Protsess</i>	Pole koolitus-ja teadlikkusprogramme	0			
	On juhuslikud ja/või väheolulised koolitus-ja teadlikkusprogrammid	1			
	On koolitus-ja teadlikkusprogramme, kuid need vähe seotud kaitsekorralduslike eesmärkidega	2	x		
	On olemas plaanilised kaitse-eesmärkidega seotud koolitus-ja teadlikkusprogrammid	3			

21. Looduskasutus Kas looduskasutuse planeeringud võtavad arvesse kaitseala nõudeid ja toetavad kaitsekorralduslikke eesmärke?	Looduskasutuse (mets, jaht, maavarad jt) planeeringud ei arvesta looduskaitsealade nõudeid	0			
	Looduskasutuse planeeringud arvestavad looduskaitsealade nõudeid piiratult ning mõjutavad kaitse-eesmärke negatiivselt kaudselt või pikemas plaanis	1			
	Looduskasutuse planeeringud arvestavad üldisi looduskaitsealade nõudeid ning kaitse-eesmärke	2			
	Looduskasutuse planeeringud arvestavad üldisi looduskaitsealade nõudeid ning kaitse-eesmärke ja toetavad oma tegevustega kaitsekorralduslikke eesmärke	3 x			
<i>Planeerimine</i>					
<i>Lisapunktid: looduskasutus</i>					
21a. Looduskasutuse planeering toetab elupaigakaitset	Looduskasutuse planeering toetab kaitseala kaitsekorralduses ettenähtud elupaigakaitsealade nõudeid (nt veerežiim, häilude avamine metsas, karjatamine jms)	1 x			
21b. Looduskasutuse planeering toetab sidusust	Looduskasutuse planeering toetab kaitseala kaitsekorralduses ettenähtud ökoloogilist sidusust kaitseala sees või kaitseala ja ümbritsevate elupaikade vahel (ka vee-elupaigad)	1 x			
21c. Looduskasutuse planeering toetab ökosüsteemseid teenuseid	Looduskasutuse planeering toetab kaitseala kaitsekorralduses ettenähtud ökosüsteemsete teenuste tagamist (nt. reguleerivad, tootvad või kultuurilised teenused)	1 x			
22. Koostöö teiste sektoritega Kas kaitseala teeb koostööd alaga seotud majandusorganisatsioonidega?	Kontaktid puuduvad	0			
	Kontaktid pealiskaudsed	1			
	Kontaktid olemas, vähene koostöö kaitsekorralduslikes küsimustes	2 x			
	Kaitseala teeb pidevat koostööd alaga seotud majandusorganisatsioonidega, ühised kaitsekorralduslikud projektid ja programmid	3			
<i>Protsess</i>					
23. Põlisrahvad Kas põlisteadmised on integreeritud looduskaitsekorraldusse?	Puudub seos	0			
	On olemas valmisolek põlisteadmiste integreerimiseks looduskaitsepraktikasse	1 x			
	On tehtud mõned algatused põlisteadmiste integreerimiseks looduskaitsepraktikasse	2			
	Põlisteadmiste kandjad on kaasatud looduskaitsekorralduse planeerimisse	3			
<i>Protsess</i>					
24. Kohalik kogukond Kas kohalik kogukond osaleb looduskaitsekorralduslikes otsustes?	Kohalik kogukond ei osale looduskaitsealade otsustustes	0			
	Kohalik kogukond osaleb mõningates looduskaitsekorraldusega seotud küsimuste lahendamises, kuid see ei mõjuta looduskaitsekorraldust	1			
	Kohalik kogukond ja huvigrupid osalevad looduskaitsekorraldusega seotud küsimuste lahendamises, kuid nende kaasamist tuleks parandada	2 x			
	Kohalik kogukond ja huvigrupid vahetult osalevad kõigi asjakohaste looduskaitsekorralduse otsustuste tegemisel	3			
<i>Protsess</i>					
<i>Lisapunktid: kohalik kogukond</i>					
24a. Mõju kogukonnale	Kaitseala valitseja ja kohaliku kogukonna ning huvigruppide vahel on avatud ja usalduslikud suhted	1			
24b. Mõju kogukonnale	Rakendatakse programme ja/või projekte, mis edendavad nii looduskaitse kui kohaliku kogukonna huve	1			
24c. Mõju kogukonnale	Kohalik kogukond toetab aktiivselt looduskaitsekorralduslikke tegevusi	1			
25. Majandustulu Kas looduskaitse loob kohaliku kogukonnale majandustulu?	Looduskaitse ei loo kohaliku kogukonnale majandustulu (nt sissetulek, töökohad, keskkonnateenused)	0			
	Nähakse majandustulu loomise võimalusi ning vastavad plaanid on väljatöötamisel	1			
	Kohalik kogukond saab teatavat majandustulu looduskaitsekorraldusega seoses	2 x			
	Looduskaitsetegevused moodustavad olulise osa kohaliku kogukonna majandustulust	3			
<i>Tulemus</i>					

26. Seire ja tulemushindamine	Kaitsealal puuduvad seire ja tulemushindamine	0			
Kas kaitsekorraldus-tegevusi seiratakse tulemuslikkuse aspektist?	Seire ja tulemuste hindamine on juhuslikku laadi, puudub selge siht ja tulemuste kogumise korrapära				
		1			
	Olemas on seire ja tulemuste hindamise süsteem, kuid see ei ole piisavalt seotud planeerimisega	2	x		
<i>Planeerimine/protsess</i>	Olemas on tõhus seire ja tulemuste hindamise süsteem, mida kasutatakse korrapäraselt kaitsekorralduse planeerimisel	3			
27. Külastuskorraldus	Puudub külastust teenindav infrastruktuur, ehkki selle järgi oleks vajadus	0			
Kas külastuskorraldus on asjakohane?	Külastust teenindav infrastruktuur ei vasta praegusele külastusintensiivsusele ja nõuetele	1			
	Külastust teenindav infrastruktuur rahuldab praegust külastusvoogu, kuid vajaks edasiarendamist	2	x		
	Külastust teenindav infrastruktuur vastab täiesti praegusele külastusintensiivsusele ja nõuetele	3			
<i>Väljund</i>					
28. Kommertsturism	Kaitseala valitseja ja külastuse korraldaja ning turismifirmade vahel kontaktid praktiliselt puuduvad	0			
Kas kommertsturism aitab kaasa kaitsekorraldustegevusele ja ja aitab teadvustada ala väärtusi?	Kaitseala valitseja ja külastuse korraldaja ning turismifirmade vahelised kontaktid puuduvad halduslikke ja juriidilisi küsimusi	1	x		
	Kaitseala valitseja ja külastuse korraldaja ning turismifirmade vahelises koostöös proovitakse ühiselt parandada külastajateenindust ja viia läbi kaitseväärtusi parandavaid ühisprojekte	2			
	Kaitseala valitseja ja külastuse korraldaja ning turismifirmade vahelises koostöös parandatakse külastajateenindust ja viiakse läbi kaitseväärtusi parandavaid ühisprojekte	3			
<i>Protsess</i>					
29. Tasud	Ei kasutata tasude süsteemi (nt sissepääsutasu, trahvid jms)	0	x		
Juhul kui (keskkonna)tasude süsteem looduskaitstes on kohandatav, kas need aitavad kaasa kaitse-korraldusele?	Tasusid kogutakse, kuid neid ei kasutata kaitsekorralduses	1			
	Tasusid kogutakse, need moodustavad vaid teatud osa kaitsekorralduses	2			
	Tasusid kogutakse, need moodustavad olulise osa kaitseala kaitsekorralduses ja lähiümbruse arendamises	3			
<i>Tulemus</i>					
30. Kaitseväärtuste seisund	Paljud elurikkuse, ökoloogilised ja kultuurilised väärtused on tugevasti kahjustunud	0			
Kuidas on muutunud oluliste kaitseala väärtuste seisund võrreldes kaitseala asutamise seisundiga?	Mõned elurikkuse, ökoloogilised ja kultuurilised väärtused on tugevasti kahjustunud	1			
	Mõned elurikkuse, ökoloogilised ja kultuurilised väärtused on osaliselt kahjustunud, kuid kõige olulisemad väärtused jäänud oluliste mõjutusteta	2	x		
	Elurikkuse, ökoloogilised ja kultuurilised väärtused on enamalt jaolt kahjustamata seisundis	3			
<i>Tulemus</i>					
<i>Lisapunktid: Kaitseväärtuste seisund</i>					
30a. Kaitseväärtused	Kaitseväärtuste seisundi hindamine põhineb uuringutel ja/või programmilisel seirel	1	x		
30b. Kaitseväärtused	Algatatud on eraldi programmid, mis eesmärgiks on tegeleda kaitseväärtustusi (elurikkuse, ökoloogiliste ja kultuuriliste) ähvardavate ohtudega	1			
30c. Kaitseväärtused	Kaitseala asutamise põhjuseks olnud põhiliste kaitseväärtuste kaitsekorraldus on prioriteetne tegevus igapäevases looduskaitsetöös	1	x		
KOKKU PUNKTE				57	

MUID MÄRKUSI